

Arkivsak-dok. 23/45583-1
Saksbehandler Kathinka Messel

Saksgang
Formannskapet 2023 - 2027
Bystyret 2023 - 2027

Møtedato
15.02.2024
28.02.2024

Sak nr.
9/24

Oppnevning av kandidater til styrer i aksjeselskaper og stiftelser

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Lars Noreng, Elisabeth Drillestad Engebretsen

Kommunedirektørens innstilling:

1. Sarpsborg kommune skal som eier eller deleier av selskaper tilstrebe god sammensetning og kompetanse i selskapenes styrer. Som hovedregel skal selskapene benytte valgkomité ved styreutnevnelser. «Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll» fra KS legges til grunn.
2. Ordfører gis fullmakt til å foreslå kandidater til alle selskaper der Sarpsborg kommune er eier eller deleier.
3. Ordfører gis fullmakt til å oppnevne Sarpsborg kommunes representanter til styrer og eventuelle andre organer i stiftelser.
4. Kommunedirektøren innarbeider endringer i forslag til revidert delegeringsreglement i samsvar med punktene 1 og 2. Fullmaktene gjelder fram til revidert delegeringsreglement er vedtatt.
5. Det igangsettes en prosess med sikte på at Sarpsborg ASVO AS skal ha en valgkomité som foreslår styremedlemmer når dette skal velges av generalforsamlingen. Kommunedirektøren legger fram sak om endring av selskapets vedtekter for formannskapet.
6. Sarpsborg kommune endrer tidligere anmodning til Skjeberg Marinesenter AS (bystyresak 36/21) slik at det ikke lenger kreves at to faste medlemmer av styret utpekes blant medlemmene av Sarpsborg bystyre.

Vedlegg:

Oversikt over selskaper

[KS Folkevalgprogram 2023-2027 – anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll](#)
(lenke)

Vedtekter for Sarpsborg ASVO AS og Skjeberg Marinesenter AS

Sammendrag:

I henhold til delegeringsreglementet skal formannskapet oppnevne kandidater til styrer i selskaper av strategisk betydning for Sarpsborg kommune. Flere av selskapene der kommunen er eier eller deleier har vedtektsfestet at en valgkomité skal utarbeide forslag til styre. Det er derfor kun Sarpsborg ASVO AS og tre stiftelser det er aktuelt for formannskapet å oppnevne styrekandidater til.

Kommunedirektøren innstiller på at det igangsettes en prosess med sikte på at også Sarpsborg ASVO AS skal benytte en valgkomité til å utarbeide forslag til styre, som velges av generalforsamlingen. Dette er i tråd med KS sin anbefaling for selskapsstyring.

Kommunedirektøren anbefaler dessuten at Sarpsborg kommune som eier tar initiativ til å endre instruks for valgkomitéen for Skjeberg Marinesenter AS, slik at det ikke lenger skal være et krav at to av styremedlemmene også skal være medlemmer av Sarpsborg bystyre.

Kommunedirektøren foreslår videre at myndigheten til å oppnevne kommunens representanter til styret i stiftelser legges til ordføreren.

Utredning:

Bakgrunn

I henhold til delegeringsreglementets kapittel 7 er formannskapet gitt myndighet til å oppnevne kommunens kandidater til styrer og selskaper som er av strategisk betydning.

Kapittel 18 i reglementet gir ordføreren fullmakt til å oppnevne kommunens kandidater til styrer i selskaper som ikke er av strategisk betydning, med krav om at valget skal drøftes med posisjonsleder og opposisjonsleder. Ordføreren er videre gitt fullmakt til å avslå representasjon i stiftelser og i aksjeselskaper der kommunen har en eierandel på under 5 prosent. Reglementet gir også ordføreren myndighet til å representere kommunen ved alle generalforsamlinger, årsmøter og tilsvarende, eventuelt oppnevne representanter til disse.

Sarpsborg kommune fremmer forslag til kandidater til selskapene. Oppnevningen av medlemmer og eventuelle varamedlemmer foretas i generalforsamlingen til det enkelte selskap.

For fire år siden, i februar 2020, ble formannskapet forelagt en sak om oppnevning av kandidater til følgende:

- Sarpsborg ASVO AS
- Skjebergkilens Marina AS (nå Skjeberg Marinesenter AS)
- Høisand Bad AS (nå fusjonert med Skjeberg Marinesenter AS)
- Stiftelsen Sarpsborg Øst Frivilligsentral.
- Storedal-stiftelsen
- Stiftelsen Borgarsyssel museum

Bystyret vedtok 20.05.21 (sak 36/21) følgende: «Sarpsborg kommune henstiller om at generalforsamlingen i Skjeberg Marinesenter AS endrer vedtektene slik at selskapets styre velges med grunnlag i forslag fra en valgkomité, men at to faste medlemmer skal utpekes blant medlemmene av Sarpsborg bystyre». Dette har vært praktisert av selskapet siden. Ordføreren er generalforsamling for selskapet.

Saksopplysninger

Bestemmelsen om at formannskapet skal oppnevne kandidater til selskaper av strategisk betydning, mens ordfører oppnevner til selskaper som ikke har strategisk betydning, åpner for noe skjønn i vurdering i hvilke selskaper formannskapet skal oppnevne til.

Kommunedirektøren ser det ikke som naturlig at formannskapet skal oppnevne kandidater til selskaper der dette ikke har vært praktisert ved de siste valgene.

Derfor er det nå kun Sarpsborg ASVO AS og de tre stiftelsene kommunedirektøren det er aktuelt at formannskapet skal foreta valg til. Til Sarpsborg ASVO AS, som er heleid av Sarpsborg kommune skal det velges fem styremedlemmer og like mange varamedlemmer, mens det til de tre stiftelsene skal velges ett medlem og ett varamedlem fra Sarpsborg kommune. Til Stiftelsen Sarpsborg Øst Frivilligsentral skal det også velges et rådsmedlem.

Det har gjennom de siste årene blitt mindre vanlig, også for Sarpsborg kommunes del, å oppnevne folkevalgte til styrer i selskaper i egenskap av at de er folkevalgte. Dette henger sammen med at Stortinget med virkning fra 2011 innførte skjerpede habilitetsregler for folkevalgte som sitter i styret i offentlig heleide selskaper, gjennom endringer i forvaltningsloven.

KS har utarbeidet «Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll». En av anbefalingene er at kommunen som eier bør «sørge for god sammensetning og kompetanse i styret». Styrets kompetanse samlet sett bør være tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Selv om folkevalgte kan ha egnet kompetanse til å sitte i et selskapsstyre, tilsier dette hensynet at det også bør kunne velges styremedlemmer som ikke er folkevalgte i kommunen.

KS anbefaler også å «vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser». Valgkomiteen skal på oppdrag fra selskapets eierorgan finne og foreslå kandidater til styret. Det bør ifølge KS lages retningslinjer som regulerer komiteens arbeid.

Flere av de selskapene der Sarpsborg kommune er deleier har vedtektsfestet at en valgkomité skal utarbeide forslag til styre. Det gjelder blant annet Østfold Energi AS og Inspiria Eiendom AS, Borg Havn IKS. Vedtaket om valgkomité for Skjebergkilens Marinesenter AS innebærer at det også er innført for et aksjeselskap heleid av Sarpsborg kommune.

På bakgrunn av dette bør det vurderes om ordningen med at formannskapet foretar denne type valg bør videreføres eller opphøre, herunder om det bør innføres en valgkomité også for Sarpsborg ASVO AS mens fullmakt til å oppnevne kandidater til stiftelser overføres til ordfører.

Saken er drøftet med sittende ordfører. Ordføreren ønsker at oppnevning av styremedlemmer skal skje på grunnlag av kompetanse og en intensjon om best mulig sammensetning av styret. Han anser at ordninger for oppnevning bør tilpasses dette.

ASVO er en forkortelse for «Arbeidssamvirke innen offentlig virksomhet». Selskapets formål er å skape varige arbeidsplasser for yrkeshemmede med så lav arbeidsevne at de ikke er i stand til å gjøre nytte av andre arbeidstilbud. Selskapet skal ikke gi utbytte til eier, eventuelt overskudd skal bli i bedriften. Administrasjonen har vært i kontakt med styreleder for Sarpsborg ASVO AS, Svein Larsen, om oppnevning av styret for dette selskapet. Det har vært etablert praksis at formannskapet har oppnevnt fem folkevalgte som kommunens kandidater til styret. Styreleder anser at dette har fungert godt. Han anser at det også kan fungere med en valgkomité, men at det er avgjørende at styret består av personer som forstår selskapets samfunnsansvar og sosiale formål.

Ordføreren har tatt opp med kommunedirektøren at for selskaper som har en ordning med valgkomité, bør det etter hans oppfatning ikke legges føringer om at noen av styrets medlemmer skal ha folkevalgte verv. Han anser at valgkomiteen fritt bør kunne anbefale det den mener blir et best mulig styre, basert på selskapets behov for kompetanse. Dette tilsier at kommunen endrer henstillingen til Skjeberg Marinesenter AS, som ble vedtatt i mai 2021.

Vurdering

Kommunedirektøren anser på bakgrunn av det som er beskrevet ovenfor at det ikke er hensiktsmessig å videreføre en generell praksis med at formannskapet foretar valg til selskaper. Endringen bør innarbeides i delegeringsreglementet.

Kommunedirektøren mener ordfører i utgangspunktet bør ha myndighet til å foreslå kandidater til styret i alle selskaper der Sarpsborg kommune er eier eller medeier. Dette inkluderer selskaper av vesentlig strategisk betydning som Østfold Energi AS, Inspiria Eiendom AS og Borg Havn IKS, som alle har valgkomité. For å få et best mulig sammensatt styre er det naturlig at en valgkomité vurderer styrekandidaters kommunetilhørighet i kombinasjon med bakgrunn, kompetanse, alder og kjønn, og har dialog med eierne om flere mulige kandidater. Denne dialogen bør ivaretas av ordfører, og det er vanskelig å forene med at det skal foretas et valg i formannskapet. For flere selskaper praktiseres dette allerede. Det at ordfører gis en eksplisitt myndighet til dette vil i så måte være en tydeliggjøring av praksis.

For Sarpsborg ASVO AS kan det innføres en ordning med valgkomité, som vil kunne ha dialog med ordfører om styrekandidater. Alternativt kan det videreføres at formannskapet oppnevner medlemmer som en egen ordning for dette selskapet, noe som i så fall bør begrunnes med at selskapet med sitt sosiale formål skiller seg fra andre selskaper. En eventuell valgkomité bør ha som oppdrag å sette sammen et best mulig styre, som da vil kunne inkludere både folkevalgte og ikke folkevalgte. Ordningen med at formannskapet oppnevner styrekandidater har til nå medført at styret har bestått av folkevalgte, med partilhørighet som speiler bystyrets sammensetning. Kommunedirektøren anser at begge ordninger vil kunne fungere tilfredsstillende, men innstiller på at det innføres en ordning med valgkomité, i samsvar med anbefalingen fra KS. Kommunedirektøren ser det også som en fordel å unngå at ti folkevalgte (medlemmer og varamedlemmer) er inhabile i behandling av saker om Sarpsborg ASVO AS.

Dersom bystyret ønsker å innføre en valgkomité for Sarpsborg ASVO AS, bør det igangsettes en prosess for å ta dette inn i selskapets vedtekter. Denne prosessen bør avklare hvilke føringer som skal legges for valgkomiteens arbeid. Kommunedirektøren vil i så fall legge fram sak til neste formannskapsmøte om dette.

Kommunedirektøren anser, blant annet med grunnlag i anbefalingene fra KS, at det ikke bør legges føringer om at en valgkomité skal finne en andel av styremedlemmene blant medlemmene av bystyret. Derfor foreslår kommunedirektøren at Sarpsborg kommune som eier går bort fra dette overfor Skjeberg Marinesenter AS.

Der det skal oppnevnes en representant fra Sarpsborg kommune til styret i stiftelser, er det som følge av at stiftelsene har dette i sine vedtekter. De tre nevnte stiftelsene har samfunnsmessige formål, som kommunen også støtter opp om. Det er etter kommunedirektørens oppfatning ønskelig å oppnevne medlemmer til disse styrene som kan fremme et godt samspill mellom kommunen og stiftelsene, men det kan også være et vesentlig hensyn å unngå at folkevalgte blir inhabile i behandling av saker om stiftelsene. Kommunedirektøren anser at det er mest hensiktsmessig at ordfører gjør disse avveiningene og utpeker styremedlemmer. Ordfører bør således tillegges en eksplisitt myndighet til å oppnevne kommunens representanter til styret i stiftelser.

Kommunedirektørens anbefalinger i saken tilsier at kommunens delegeringsreglement bør endres. Kommunedirektøren foreslår at bystyret gjennom denne saken vedtar å gi ordføreren de fullmakter som er beskrevet, og at endringene innarbeides i delegeringsreglementet når dette revideres høsten 2024. Frem til da gjelder fullmaktene slik de fremgår av kommunedirektørens innstilling punkt 1 og 2.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi: Ingen vesentlige konsekvenser.

Miljø: Ingen vesentlige konsekvenser.

Folkehelse: Ingen vesentlige konsekvenser.